Ч. 84. Львів, неділя 4 червня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 1000 М ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 ліра. Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ: Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 50 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 75 М. Між новинками і в редакційній части 150 М., на першій стороні 200 М. За дрібні оголошення 15 М від слова: товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорожче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 40 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Пошираймо рідний промисл! — Вже вийшли з фабрики і продаються циґаретні тутки —

„ОКСАНА"

першої якости. Гол. склад тутюк у Союзнім Базарі у Львові вул. Руська ч. 20 КУРЦІ! Уживайте лише тутюк українського виробу. КУПЦІ! Продавайте лише тутки марки „ОКСАНА". — — — —

В зелені свята.

Зазеленіла, убралася растом, ріжнобарвними квітками закосичилася українська земля. Як широка й простора вона, як гарна й чарівна, збудилася до нового життя, проснулася під подихом весняного леготу. Відживає чорна ріля, обильно зрошена кровю, як дощами теплими, маєвими. Зростають на ній буйно пестрі квіти, зашуміла захвилювала всяка пашниця. Ніби людська кровця є кращим від усього погноєм під новий плід...

Полилося тої крови багато-багато за останні літа визвольних боїв Від Карпатського підгіря аж по Херсон і Одесу, від Сяну по Дніпро і Дон. Можемо ждати багатих жнив, бо добре погноєне поле. Та праці нашій ще не кінець, боротьбі нашій не край. Ще зірвуться хуртовини і бурі, треба живому сівачеви засукати рукави й боротися з громом і з диким звірем, що випаде з ліса на озимину. Живому..., бо чимало при сівбі з натуги надмірної на своїй ниві впало і більше вже не піднялося. Та це нас не затрівожить. Смерть тих, що впали, не відстрашить нас від дальшої боротьби. Ми вшануємо память вмерлих за їх пожертвовання й поможемо живим довести бій до побідного краю.

Саме надходить свято призначене від давен давна для вшанування памяти мерців. Це їх день. Умаїмо квітками гроби Героїв, що впали при оранню рідної ниви. Помолимося на Їх могилах і зложимо присягу вірности Їхнім заповітам. Вшануємо вмерлих Братів та поратуємо в той самий день живих. Бо є таких тисячі й сотки тисяч братів між нами, сиріток без хліба, батьки й неньки, — а ще більше таких на другім кінці широкої України, які ждуть нашого ратунку, ратунку з теплої руки сильнійшого, здорового брата. Вратованням живих від смерти й загартованням їх до боротьби за краще завтра — ми вшануємо память тих, що в тій боротьбі полягали. А коли між тими вратованими будуть незрячі й несвідомі, ми їм поданням руки отворимо очі на вагу тої великої містерії, яка відбудеться в нас в день Зелених свят: Живі присягнуть поляглим борцям, що житимуть для вшанування їх памяти геройськими ділами.

Чому Франція боїться Німців.

Економічний стан Німеччини стає предметом дуже пильних досліджів і студій з боку французького уряду, особливо коли прийшло до екзеквування наложеного версальським трактатом відшкодування, від якого Німеччина всіми силами старається ухилитись. Завдяки німецьким заходам версальський трактат почавши від дня його ратифікації підчиняється заєдно обговорюванням, коректурам і незначним змінам а все з огляду на німецьку економічну неспроможність видержати великанський репараційний тягар. Перед кождою такою модифікацією німецький уряд представляє стан свого краю в красках, які Франції все видаються за чорними. Зате Французи, що страх хотіли би натішитись німецьким золотом, студіють ще пильнійше економічне положення свого противника і доказують, що Німеччина не є ніяким банкротом, тільки знаменито розвиваючимся підприємством.

Тайна, що окружує справдішну економічну ситуацію Німеччини, затемнена в додатку низкою инших тайн, дипльоматичних, соціяльних і політичних, що до крайности утрюднюють орієнтацію і вироблення обєктивного погляду. Всеж таки прямо кидається в очи нечуваний розмах, даний німецькому промислови, і справді кольосальні поступи особливо в области деяких публичних робіт, а все те мимо катастрофального стану німецької валюти.

Хочби тільки для прикладу слід зазначити, що робиться лише в комунікаційній области: буджет в минулім році передбачував на залізні дороги 5 і пів міліярда марок надзвичайних видатків; крім того 2 і пів міліярда призначено на ріжні нові інвестиції. Будується цілий ряд нових каналів і реґулюються береги рік. Величезний „Центральний" канал (Дуісбурґ на Рені — Маґдебурґ на Ельбі) буде мати 35 метрів ширини і змонополізує весь транзіт з Голяндії, убиваючи порт штрасбурський, який Французи почали будувати. Горячкові роботи йдуть над реконструкцією торговельної фльоти. Рівночасно уряд видає міліярди на зачети для будування нових медикальних домів, які повстають незвичайно скоро. Напр. в Оппаві після великої катастрофи минулого року, що знищила 2000 домів, три четверти з того вже викінчено і віддано до ужитку вже після вісьмох місяців.

Ще більше гідне подиву шалене темпо, в якім розвивається німецький промисл від кінця війни. Цісарська Німеччина мала не лише дуже точний стратеґічний плян самої війни, але також точний плян економічний на післявоєнні часи. Воєнна катастрофа з 1918 р. плян цей знищила, але з ослаблених рук уряду ініціятиву в тім напрямі перейняли великі і могутні люди в роді Стіннеса і Ратенава, що виладили новий

Склад товарів залізних фірми БАРД Х І ПОЛІНҐЕР :: ЛЬВІВ, :: вул. Слонечна 39

продає гуртівно залізо в штабах тасьмове (вальцівки) цвяхи, скуття будівельні і кухонні — знаряди господарські і ремісничі, краєві і заграничні в цінах конкуренційних. — —

XVIII —1

плян економічної кампанії, яка тепер ведеться, а саме: утворення величезних промислових консорцій; максимальна продукція при мінімальних коштах і розумна репартиція зусиль та здібностей; безмежне побільшування і розвиток знарядів продукції а вкінци державна допомога, яка доходить до того, що держава сама про себе може зруйнуватися, щоб тільки йшов промисл. Це т. зв. Planwirtschaft.

Отже „горизонтальна концентрація" Ратенава обєднує в спільний організм всі споріднені підприємства; „вертикальна концентрація" Стіннеса уніфікує всі фази продукції від добуття сирівця аж до передачі товару консументови. Ціла сіть фахових інституцій з Reichswirtschaftsrat ом попереду нормує відношення між працею і капіталом. Державне законодавство ставить краєві підприємства в упривілеєне положення, держава бере на себе величезний кошт достави усій людности по 150 кґ. хліба на голову по мінімальній ціні і значно низшій від ціни риночної а рівночасно установлює так низькі податки, що побіджений Німець платить в парітеті золота одну сему того, що платить побідний Англієць.

Німці оперують також дуже зручно т. зв. „думпінґом", використовуючи дешевість своєї продукції супроти держав, де ця продукція дорозша. Приноровило це в зовсім новій формі, а саме супроти кра в з високою валютою і в результаті не власний краєвий консумент платить дорозше за товар для удержання заграничного експорту, але заграниця платить дорозше, щоб краєвий консумент міг купувати майже низше ціни кошту. Спершу приноровлюваний "обережно цей „думпінг" сегодня мимо протесту аліянтських експертів ведеться отверто і так систематично, що німецький уряд у своїх обіжниках наказує продавати німецький товар в ріжних краях по ріжних цінах, приноровлених до місцевих цін. Очевидно така система можлива лише при дуже низькім курсі марки і при низьких коштах життя в самій Німеччині. Тому уряд всіми способами старається удержати ці два явища і, як бачимо, робить це з успіхом, бо німецька марка варта ледви три французькі сантими, а німецький робітник платний менше чим о половину того, що робітник французький.

Та вершком німецької запопадливости є те, що Німеччина вспіла подекуди заасекуруватись на випадок, якби економічний її розвиток викликав звишку марки, продаючи свій товар за границею, продають його за валюту купуючої держави і валюту цю зберігають. Це нагромаджує в Німеччині значні запаси заграничних девіз дає все змогу набувати потрібні їй сирівці і позволяє удержувати рівновагу буджету, уложеного в марках.

В результаті того всего Німеччина находиться тепер в тій ситуації, що її вивіз перевисшує ввіз, що більше, розвинула свою діяльність навіть поза своїми границями: здобула поважні концесії в Росії, позакладала фабрики в Еспанії та Індії, підприємства в Шангаю, банки в Голяндії купила копальні в Чілі. В багатьох державах німецькі впливи виступають у формі „holding", себто ріжних товариств та акційних спілок, адміністрованих ніби то місцевими людьми, але на ділі опанованих німецьким капіталом.

Все те бачуть і розуміють Французи і запалюються ще більшою завзятістю в своїх репараційних домаганнях супроти побідженого ворога. Французькі газети розписуються широко про потребу безпощадности супроти Німеччини, пояснюючи, що шалений розмах німецького промислу відбувається коштом Франції; що коли німецька марка стоїть низько, то лише завдяки німецькому урядови, який деприціяцію своєї валюти піддержує штучно; що оскільки німецькі державні фінанси є в труднім положенню, остільки поправляється загальна економічна ситуація цілої держави. Так пояснюють собі Французи зростаючу з дня на день економічну могучість німецького народу і місто признавшись до своєї відсталости та меншої національної справности, піти до Німців на науку та взятись до солідної мирної праці, опановані шалом ненависти роздумують над дальшими спробами згноблення свого ворога.

Кождий Українець і кожда Українка повинні стати членами Товариства „ПРОСВІТА".
1-3 Річна вкладка 240 Мп.

Велика Україна.

Фрунзе про червону армію.

Командуючий військами української червоної армії Фрунзе заявив представникам совітської преси, що червона армія начинаючи від рядовика і кінчаючи на відповідальних особах пильно працює та ще ніколи не була така сильна, як тепер. (Рабочій ч. 67).

Вбивають політкомів.

По донесенням з за Збруча, в останніх часах повторюються там випадки кровавих розправ червоноармейців з політкомами. І так в Кременчузі і Одесі підчас вправ у стрілянню убито кількох комісарів. В Балті убито також кількох політкомів переважно жидівського походження. Наслідком цього багато визначних комуністів покидає свої становища і тікають в Росію. Кружляє поголоска, що пляновані на В. Україні маневри мають бути відложені.

Холєра.

Як подають з Москви, холєра на В. Україні поширюється. В Бердянську за один тиждень занотовано 164 випадків цеї страшної недуги. (Рпр.).

Німецькі кольоністи на В. Україні.

Уряд радянської України — як пише „Жечпосполіта" — в останніх часах всіми силами підпирає кольонізацію Німців на В. Україні, особливо в місцевостях, що лежать недалеко західної границі. Там переселюють німецьких кольоністів з Поволжа і спроваджують нових поселенців з Німеччини. Німецьким поселенцям власти оказують всяку поміч при відкриттю ними торговельних і промислових підприємств. При тім обі сторони не скривають, що це явище є наслідком рапалійського договору.

Жидівські погроми.

„Накануне" пише: На Україні піднялася нова хвиля погромів. Останні дні принесли погроми в містах: Біла Церков, Винниця й Умань. В багатьох містах вирізано єврейське населення, не виключаючи немовлят. Характеристичним для тих погромів є те, що вони являються виключно для себе: ходить лишень о саме вигублення Жидів, майна ніхто не рушає. Тими „ідейними" погромами кермує тайна організація на взір давної „чорної сотні", якої кличем є: „ріж Жидів, спасай Росію". Ця організація має свої центра в Чернигові Київі і на Поділлі.

Розстріл повстанців.

В Річиці розстріляли большевики 20 партизан з відділу Галаха, котрі повірили большевицькій амнестії. (Рпр.).

ВЕНЕЦЬКИЙ ВЕЧІР!!

Доля українських держ. урядників.

(Докінчення.)

Як згадано, були одначе і такі щасливці, що одержали рішення реґабілітаційної Комісії. Ці інтересні рішення доволі схарактеризують такі звороти: „Komisja rehabilitacyjna orzekła, że może pan być przyjęty do polskiej służby państwowej w zachodnich częściach Państwa", або „Komisja rehabilitowała Pana... przenosząc go zarazem w stały stan spoczynku". Такі і тому подібні відповіди мабуть не вимагають пояснення. Не хочу промовчати ще про инші практики. Компетуючому безпосередно устно заявлювано, що наколи він „добровільно" згодиться на службу в „zachodnich częściach Państwa", то буде принятий негайно, в противнім случаю „sprawa będzie załatwiona, aż się stosunki zmienią". Не затру в памяти тих довголітних службовиків, які приходили до мене і з плачем звірювалися, що вони мусять заявити ту „добровільну згоду", бо в них діти гинуть з голоду. А все ще і тим завидують їх товариші, яким дальше приходиться тинятися без праці!

Від трьох літ кличе 2.000 армія українських службовиків у всі сторони світа: Добудьте нас з пекла недолі! Відгомін находять службовики тільки у своєї суспільности. Від уст відривали собі одні, щоби другим дати. Аж і цього не стало. Одинокого посередника в цій гуманітарній праці „Український Горо.

ВОЛОДИМИР ДОРОШЕНКО.

В справі нашого правопису.

(Продовження).

Річ у тому, що під впливом громадської опінії й під натиском з педагогічних кругів у нас від довшого часу обмірковує правописну справу язикова комісія при Науковім Товаристві імени Шевченка. Робота зачалася ще перед появою „Правил" Академії, але пішла швидчим темпом уже по тім, як вони дійшли до нас. По довгій боротьбі й змаганнях прийшла комісія, на підставі реферату одного з кращих наших язикознавців, до більше-менше однозгідного рішення, яке наближається в великій мірі до київських „Правил", де в чім коррігуючи їх і доповнюючи. Найважнійші „кити" нашого старого правопису вдалося повалити. Але не всі. Здавалося вже, що в головному не буде у нас ріжниць із Київом. Здавалося аж до останнього моменту, але вкінці показалася небезпека, що дещо з разячих галицизмів нашого правопису таки й далі покутуватиме у шкільних виданнях. Так тяжко розстатися з ними декому з наших правописних старовірів.

Колиж се виявилося вже на комісії, то що буде на секції? Ануж там і взагалі перечеркнуть цілу роботу?

Покищо в комісії вдалося скасувати отсі найважнійші відміни: окреме писання „ся" при дієсловах, уживання „ґ" там, де воно не вживається в придніпрянськім правопису (себто після зубних д, т, з, с, ц, та по н, л, як от у словах „ніс", від нести, і ліс). Згодилася комісія й на двоєння н, л, т, с, д в закінченнях іменників (напр. „прання", „весілля", „життя", „колосся", „безвіддя"). Тільки консерватисти переперли писання в 1-м в.дм. однини — є замість я. Та на останньому засіданні комісії заявив один із міродатних людей, що абсолютно не допустить сеї інновації у школу. Вийшло се досить несподівано по закінченню засідання.

Се „nie pozwalam" досить характеристичне! Воно ставляє під сумнів цілу роботу комісії й заставляє побоюватися не лише за сей один пункт, але й за инші не менше „дразливі", коли справа ще раз піде під обради секції, де вже не буде людей молодших, більше перейнятих бажанням бути во єдино з Великою Україною. Тому й хочу приглянутися ширше питанню про двоєння.

Воно на перший погляд ніби маловажне. З погляду економії друку навіть бажане, а інтелігентним людям дає, мовляв, змогу вимовляти по вподобі: хто призвичаєний до двоєння, двоїтиме, а хто хоче заховати свою льокальну вимову, зможе се зробити. І вовки ситі і кози цілі. Але се так тільки здається.

Кожний бо правопис більше чи менше органічно звязаний з мовою. Отже, коли зміняємо правопис, мусимо вважати, щоб не відбилося се зле на самій мові. Наддніпрянський правопис, вироблений ще 1856 р. Кулішем (вперше ужитий в його знаменитих „Записках о Южной Руси" т. I.—II., Спб. 1856—57 р.) органічно відповідає центральному українському наріччю, яке лягло в основу нашої літературної мови. Він віддає ціле її багацтво, її милозвучність і дзвінкість. Каструвати його — се значить каструвати нашу літературну мову. В імя чого? В імя 1/5-ої людности? Творити окрему мову для невеличкої частини народу? Чи дійсно нам се так потрібно? Волею долі зложилася наша література над Дніпром-Словутою та його допливами. Котляревський, Шевченко, Куліш, Марко Вовчок, Мирний та Ів. Нечуй-Левицький з цілою плеядою менших талантів вивели в світ наше письменство. Мова їх — стала мовою клясичною, взірцевою для инших, деб сі инші не проживали. В сім закон і пророки. Може се бути декому немило, але так сталося і так зостанеться.

Инші говори тільки потрохи можуть увіходити до спільної скарбниці, не нарушуючи її основи. Поза тим їх місце — в белетристиці з льокальною закраскою і в наукових фільольогічних виданнях. Громадське життя, держава, школа, преса мусять послуговуватися готовою літературною мовою, а не творити якусь иншу. У кожного народу було так, що з тих чи инших причин в основу літературної мови ліг якийсь один діялект, а инші мусіли помиритися з сею гегемонією. Так було у Французів, Німців, Італійців, Еспанців, Москалів, Поляків. Так є і в нас. Справа цілком природна. У нас, сказав би, ще природнійша, ніж де інде, бож діялект, який ліг у основу нашої мови, дійсно є центральний, розтягається на величезну територію та живе в устах переважаючої більшости людности. Отже боротися з ним і заступати його иншим річ зовсім недоцільна, марна. За ним традиція, таланти й маса. З сим мусимо числитися і — як о що ми дійсно хочемо бути всеукраїнцями — мусимо вчитися володіти ним, мусимо засвоїти його.

У нас тимчасом нема належного зрозуміння сеї правди і ми — тут, з невеличкого куточка, часто не бачивши великих просторів широкої української землі, не чувши чудової наддніпрянської мови, не знаючи її краси, чіпляємося з завзят-

жанський Комітет“ закрили власти. Знищено середник помочі, убито всяку надію! А одночасно ціле життя нашої суспільности вхоплено в залізні окови. унеможливлено обновити передвоєнну працю, а в слід за цим виключено можність приміщення у наших приватних інституціях хоч части зльокавтованого службівництва.

Знають це службовики і тому їх бажання іде в напрямі привернення до служби. Як бачимо, правні середники тут являються недостаточними, а всякі инші дороги ціла наша суспільність рішучо виключає.

Шукаючи причин такого стану справи державних службовиків, не тяжко їх найти. Число наших службовиків ще за австрійських часів було пропорціонально до населення не тільки за мале. але прямо кривдяче Українців Галичини. Сталось це не ізза браку українських кваліфікованих сил, але дорогою відомих концесій австрійського правління в користь наших політичних противників. Нині є нагода це число ще зменшити, а з годом може і вповні виелімінувати Українців з державних установ. Ось тут причина такого тенденційного поступовання. Не поможуть в тім згляді ріжні пояснення варшавських урядів, дані ще в р. 1919—1920. що справа приняття стрічається з опором місцевих чинників мнимо тому, будьто би розгорячковані боротьбою уми бажали відплати за поступовання з польськими службовиками під українською владою. Бо перш усього поступовання українських властей не дало основ до такої відплати, воєнна горячка давно минула і нині вже вповні холоднокровно можна розглядати справу, а вкінці, що найважнійше, є инші докази такого систематичного позбавлювання краю українських службовиків. Саме принятих вже давнійше українських службовиків переноситься по якімсь часі на захід „ze względów służbowych“, або покликується їх на необмежений час поза межі Галичини. А характеристичне в цім, що залюбки особи на важнійших становищах вибирається з краю. Можемо вже нині начислити поважне число службовиків шляхів, скарбу, почти і инших дикастерій. Які наслідки принесе це для краю, вже нині вповні можна здогадатися. Тому з непокоєм мусить глядіти наша суспільність на всі ці експеріменти і піднести рішучо голос спротиву проти такої поведінки. — *А. М.*

З польських справ

Польський клир до польського уряду.

Недавно вніс посол Дашиньскі інтерпеляцію в польськім соймі з приводу „niesłychanych grubiaństw“, яких допускається польський клир в своїх письмах до польського уряду“. Дашиньскі навів в цілости одно письмо польського духовенства, в якім воно домагається заплати за статистичні витяги, і в якім саме є чимало таких „grubiaństw“.

„Всяка голота з „домовим викшталценєм“ — пишуть ксьондзи в письмі до уряду—дірвалася до державного жолоба й забирається до переслідування костела і клиру“.

„Така несправедливість певно не вийде на здоровля Польщі, навпаки історична Немезіс стягне на соціялістичну, безбожну Польщу кару, бо бляга і бліхтр не довго поплачує. Соціялістична голота і всілякі підурядничини, народні учителі, робітники і т. п. побирають великі платні, підчас коли клир терпить немилосердні переслідування. Польський уряд є лайдацький (підчеркнення „Дз. Людового“), бо поповнює злочин і несправедливість на католицькім костелі, тому клир в Малопольщі не може попирати такого правительства, до якого ніхто, шануючий свою честь, не може мати довіря. — Ціла Малопольша просякнула ненавистю до тої банди урядників без чести й віри у Варшаві. Ми тут переконані, що у Варшаві урядують самі злодії, обманці, цигани і паскарі. Статистичних витягів абсолютно не будемо писати ні посилати. Ми всі що до того порозумілися. Коли польський уряд не має чести і складається з самої голоти, (підчеркнення „Дз. Людового“), а до того ще обкрадає клир з його малої платні, ми мусіли зайняти вороже становище супроти ганебного становища, яке зайняв подлий польський уряд супроти свого клиру“.

„Польща скрутить карк і чорти її вхоплять (підчеркнення „Дз. Люд.“), коли в Варшаві далі будуть панувати такі відносини. На Вавель — короля католика! — то одинокий клич уздоровлення зганґрінованої Польщі“.

Підписані під тим посланієм: Кс. Юзеф Келковскі, Г. Шмуляковскі, кс. А. Єловецкі і кс. Войталіньскі (зі Станиславова, Перемишля і Львова).

(„Дз. люд.“ з 3. червня ч. 123).

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Дописи з краю.

Козівщина.

З читальняних містерій. — Поліційно-огневі приписи в практиці.

I. В січні 1922. виділ читальні „Просвіти“ в Плаучі великій подав до староства в Бережанах просьбу о віднову читальні.

Замість дозволу спали на членів виділу ревізії. Дня 25. лютого 1922 о 10 годині в ночі зявилася в селі польська державна поліція в асисті писаря, війта і двох громадських поліцаїв. Перевели ревізії у Івана Карпина, у котрого забрали одно число „Впереду“ і заборонили йому читати часописи, заявляючи: „Na daninę niema, a na gazety macie, radzę wam nie zajmywać się polityką!“ Відтак переведено ревізію у Михайла Марцюка (сего року вже пята з ряду“), де знайшли 2 числа „Впереду“, що казав функціонар державної поліції запротоколувати. Після того переведено ще ревізію у Михайла Алексевича, у котрого забрали книжечки видання „Просвіти“ про виховання дітей, про годівлю кріликів, про Турків і Татар і т. п, при чім функціонар поліції заявив, що всі ті книжечки конфіскує, бо жадна з них не є цензурована.

На нову просьбу виділу читальні староство письмом з дня 28. лютого 1922 ч. 3392/3 дозволило відбути загальні збори читальні дня 19. марта 1922 о годині 3 по полудни. Одначе вже о годині 1 по полудни того дня зявився функціонар державної поліції з постерунку з Плаучі малої в льокалі, де мали відбутися збори, та заявив, що о скільки загальні збори не відбудуться сейчас, то він має припоручення до загальних зборів не допустити.

На борзі зійшлося кільканайцять членів читальні. Збори відкрив бувший голова читальні Михайло Алексевич. На жадання жандарма читав він і пояснював статут Товариства, який видно жандармови не подобався, бо казав перервати дальше читання і пояснення та сказав, що на кождочасні сходини чи то виділу чи членів читальні мусить бути спеціяльний дозвіл староства. На пояснення голови, що таке його зарядження противиться постановам владою дозволеного статута, відповів, що такі сходини буде силою розганяти.

Про повисші надужиття поліції повідомила читальня староство в Бережанах, просячи, щоб висилаючи жандармів на провідників просвітних зборів, повчив їх респектувати зарядження влади та заказав їм шиканования людей при їх освітній роботі. Таку жалобу подала читальня через філію Т-ва „Просвіти“ в Козовій.

Замість відповіди покликав дня 21. мая 1922 командант постерунку поліції заступника голови читальні на постерунок та заявив йому, що з приказу староства з Бережан замикає читальню „Просвіти“ в Плаучі великій, а то тому, що вже Австрія в 1914 р позамикала всі читальні, а до віднови їх треба леґалізації польської влади. Приватно пояснив пан командант, що причиною „замкнення“ читальні є те, що члени її виступили з жалобою проти надужить поліції „перед д-ром Західним, перед філією і перед бережанським староством“. Заступник голови просив о доручення рескрипту припинення діяльности читальні на письмі, на що відповів командант, що це зробить староство.

II. За дозволом староства в Бережанах відіграли члени читальні „Просвіти“ в Городищу комедію Івана Тобилевича: „Мартин Боруля“ дня 7. мая 1922 в стодолі Семка Ремеза в Городищу. Вистава випала бездоганно, а читальня, бажаючи придбати фонди „Голодним України“ подала просьбу до староства о дозвіл повторення тієї самої вистави в тій самій стодолі на день 21. мая 1922. Одначе те саме староство в Бережанах рескриптом з дня 17. мая 1922 ч. 10.572/3 відмовило дозволу повторення повисшої вистави, „a to dlatego, ponieważ przedstawienie wedle zamiaru inicjatorów miało się odbyć w stodole Semka Remeza w Horodyszczu, na co Starostwo ze względów policyjno ogniowych zezwolić nie może“.

Чому бляхою крита стодола Семка Ремеза була по думці того самого староства перед огнем за-

---

гям, гідним кращого діла, накинути їй свій намордник. Певна річ, любов до свого, до своєї говірки, до її властивостей, варта всякої похвали. Так і плекаймо її, говорім нею, студіюймо її, але не ставляймо її на місце, заняте з більшим правом иншою, багатшою мовою, мовою величезної більшости. Навпаки, від своєї місцевої ідім до центральної. По низших школах учім дітей говіркою їх села, їх округи, але в загальній літературі не будьмо вузькими провінціялами.

І не стараймося свого парафіяльного патріотизму прикривати ріжними науковими доказами. Не розтягаймо прикмет своєї провінції на величезний простір України. Певно, в наших горах і долинах не одно заховалося, але се цікаве тільки для археольога, для музейника, граматика. Громадський же діяч, письменник, учитель мусить і повинен уживати, бодай в літературі, одної спільної для всіх нас української мови з широких степів України. Чи є в тім для кого з нас якась образа? Чи терпить від того наше самолюбство? Про се смішно й говорити! І молодіж наша лине до одности, та й наші колишні романтики народовці з молодечим запалом намагалися присвоїти собі чудову надніпрянську мову. І вірю глибоко — процесу розвитку нашого вже не відвернути! Ми мусимо з'асимілюватися з своїм корінем. На втіхуж любителям дзвіниці можна одно сказати: і силами тутешнього елементу творилася запашна мова українських степів, від княжих часів аж до козаччини включно. Отже вона є дійсно всеукраїнська!

А коли так, то шануймож її властивости, що так виріжняють її зпоміж инших наших говірок та споріднених славянських мов. А шануючи сі властивости, не псуймо їх краси бридким, тісним убранням, імя котрому — кривопис!

Одноюж із сих гарних прикмет нашої центральної говірки й виробленої з неї літературної мови є саме двоєння. Воно надає дзвінкости, музикальности, співности нашій мові, є чарівною органічною її властивістю, яка мусить знайти свій вияв і в правопису.

І в дійсности й знаходить і во віки знаходитиме, скількиб тут панове радники не протестували й не лякали полохливих педагогів! Даремні покликування наших консерватистів на закони нашої мови, даремні подавання в сумнів самого факту двоєння. Адже проти сього й каміння промовляє! Чи то вже ніхто з наддніпрянських письменників не знає своєї рідної мови — а всіж вони до одного двоїли й двоять, і в живій мові і на письмі!

Скажете, московський вплив — так у Москалів сього нема. Навідворіт, саме недостачу двоєння у Галичан Наддніпрянець може приписати польському впливові (życie, opowiadanie). Такої саме думки проф. А. Кримський, один із авторитетнійших у нас знавців української мови (пор. його „Українську Грам.“ т. I., в. 2, ст. 429).

Що двоєння в центральнім українськім говорі живий факт, знає се кожний, хто жив на Україні. Зазначене воно і в усіх етнографічних записах.

Правда, панове радники як Хома невірні й не довіряють наддніпрянському вухові. Але як би побували на Україні, то певнеб увірували. А тепер можна би було переконати їх хиба лише фонограмами, але фонографічні записи почали робитися зовсім не давно й ті, що їх маємо, не дають повної картини української фонеми. Але всеж і в них знайдемо докази правди своїх слів (пор. напр. записи Вол. Ярошенка в 1-й кн. „Изв. Отд. р. яз. и сл.“ спб. Академії Наук. за 1909 р.)

Що більше, двоєння се історичний факт. Воно з давен-давна живе в нашій мові і так само здавна зазначалося в письмі. Цілу купу пророчистих доказів на се дає славнозвісна „Укр. Граматика“ А. Кримського (див. т. I. ч. 2. ст. 423—429).

Проф. Кримський наводить факти двоєння з XI, XII, XIV, XV, XVI, XVII і XVIII віків!

Хотілося б передрукувати цілком усі наведені ним приклади, але на жаль розміри газетної статті на се не позволяють. Згадаю тільки, що цитує проф. Кримський південно-галицьке „Слово Григорія Богослова“ XI в., Успенський Збірник XII в., Чудівський Збірник (північно-київськ.) XIV в., буковинсько-волоське Евангелія Верковича XIV в., буковинські грамоти XV в., київські і ин. документи XVI в, книги ґродські XVII в., українських письменників XVI, а XVII ст.; лексикони Лаврентія Зизанія і Памви Беринди, твори Радивиловського, Гізеля, козацькі літописи XVII—XVIII вв.

Про нову ж, відроджену літературу й говорити нема чого: від Котляревського аж до Винниченка ніхто у нас інакше й не пише! Неусталений правопис давнійше часом укривав се двоєння, але від „Записок о Южной Руси“, „Хати“ Куліша, Оповідань Марка Вовчка й „Основи“ (1861—1862 рр.) ніякому Українцеві і в голову не прийшло не вживати двоєння.

В наддніпрянськім правописі се факт усвячений традицією, а не жадна новина.

Та й у Галичині всі перші фонетикою видавані часописи й книжки уживали двоєння. Пор. „Метод.

безпечена і на аматорське представлення відповідна дня 7. мая 1922, а на повторення представлення та сама стодола на день 21-го мая 1922 сталася непридатною, на те може дасть відповідь воєвідство в Тернополі, куди читальня подалася в дорозі рекурсу проти старостинського заказу. *М.*

РІЖНІ ВІСТИ.

З Ірляндії.

Підчас останніх сутичок в Бельфесті було загалом 10 убитих і 16 ранених. Багато домів спалено. В одній дільниці міста прийшло до дуже завзятих боїв, в яких взяло участь військо з машиновими крісами.

Ірляндська республиканська армія обсадила більшу часть Ульстеру. Республиканці заложили табор в графстві Fermanagh. Англійські війська займають обсерваційне становище.

З приводу заключення договору поміж Де Валерою і ірляндською вільною державою заявив Черчіль, що Англія на спробу створення вільної держави Ірляндії відповість обсадженням Дебліна і зробить його базою операцій проти повстанців.

Швеція і сов. Росія.

Шведський сенат відкинув 84 голосами проти 48, а парлямент 104 голосами проти 94 тимчасовий торговельний договір з сов. Росією (ПАТ.).

Справа міжнародньої позички для Німеччини.

„Intransigeant" подає заяву одної визначної американської особи, що Морган вважає пакт поміж Францією і Англією конечною умовою поводження міжнародньої позички для Німеччини. Подібно мав висказатися також представник Голяндії в позичковій комісії.

Конференція амбасадорів.

Радіо з Бордо подає: Конференція амбасадорів займалася справами, що торкаються виконання зобовязань договору в Тріянон.

Міжнародний ґарантійний комітет в Берліні.

Чк доносить радіо з Айльвезе коли репараційна комісія прийме німецьку ноту, буде створена в Берліні міжнародний ґарантійний комітет. В звязку з цим може статися актуальною участь Америки в цім комітеті. „New York Herald" пише, що полк. James Lugan має бути іменований в характері неупрaвненого обсерватора в цім комітеті.

Німеччина і Італія.

Тимчасовий німецько - італійський договір з дня 28. серпня 1921 р. продовжено на дальших 9 місяців.

Ватикан в обороні патріярха Тихона.

У відповідь на письмо архиепископа Кентенбері державний секретар Ватикану кард. Ґаспарі заявив, що апостольська столиця звернеться безпосередно до совітського уряду в справі увязнення патріярха Тихона (ПАТ.).

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ В КАРНИХ СПРАВАХ

Д-р Евген Давидяк

веде канцелярію

у Львові, вул. Вірменська ч. 19.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Поширення рапалійського договору.

Гановер (ПАТ.) В пятницю сподіються тут приїзду Чічеріна для континуовання переговорів за поширення німецько-совітського договору на решту совітських републик. Красін, котрий був кілька днів в Берліні, виїхав вчера до Льондону.

Гановер (ПАТ.) Радіо. Чічерін, котрий має приїхати до Берліна в цілі ведення переговорів з німецьким правительством в справі поширення договору з Рапальо на рад. Україну, прибуде до Берліна дня 5. червня. Йому товаришитиме Раковський.

Засідання міжнар. трибуналу справедливости.

Ліфилд. (ПАТ.) Радіо. „Дейли Нюз" доносить, що перше приготовне засідання міжнароднього трибуналу справедливости відбудеться в Газі в пятницю, 15. ц. м. під проводом Льодера, б. мін. справедливости в Голяндії. „Дейли Нюз" привязує до цієї сесії велику вагу.

Стріча Поанкаре з Л. Джорджем.

Відень (ПАТ.) „Н. Фр. Пр." доносить з Парижа, що Поанкаре стрінеться 19. ц. м. з Л. Джорджем в Чекерс.

Відкликане союзних військ з Г. Шлеська

Гановер (ПАТ.) Радіо. Нач. команданта англійських військ на Гор. Шлеську відкликано. Союзні війська мається відтранспортувати протягом 4 тижнів.

Домашня війна в Китаю.

Токіо (ПАТ.) Райтер. З Пекіна доносять, що президента републики Тсу-Ше Чанга усунено, а Л-Юан-Гунґа знову привернено до власти.

Поважне положення в Ірляндії.

Льондон (ПАТ.) Звідомлення з Ірляндії є дуже поважні, одначе положенне в політичних кругах не вважають безнадійним. Наслідком подій в Ірляндії Л. Джордж відложив свій виїзд до Крісіт.

Здавлене повстання в Бухарі.

Гановер (ПАТ.) Радіо. По звідомленням з Тифліса большевики здавили зовсім протиреволюційне повстанне в Бухарі.

Як поминати померших героїв?

Львівський декан, о. пралат Куницький, візвав українську львівську Громаду, щоби в часі Зелених Свят взяла участь в спільних церковних процесіях на янівський і личаківський цвинтар та помянула усіх померших, з окрема тих, що впали у боротьбі за народну справу.

Нема сумніву, що такі процесії відбудуться не тільки у Львові, але й по цілім краю і то при великім здвизі народа.

Звичай дуже похвальний та корисний не тільки з релігійної точки погляду але й народної.

Однак було би пожаданим, щоби й зверхна форма тих поминок була доцільна та практична, з виключенням всяких непотрібних видатків.

Маю на думці звичай прикрашування могил вінцями з шарфами і написами. Річ гарна для ока, але коштовна і для нікого не пожиточна. Кажу коштовна, бо хотяй би се був вінець зі смеречини, а шарфи з бібулок, то таки щось воно буде коштувати, а помножене сотки разів дасть тисячі. Не пожиточне для померших, яким треба молитви, не пожиточне для їхніх вдовиць і сиріт, яким треба хліба, одежі і обуви.

Подумаймо, що сказав би кождий з тих, котрі принесли своє життя в жертві за народну справу, коли би встав з гробу і побачив, що ми покрили його могилу квітами та вінцями, а його жінка вдовиця, всіма опущена, гонить рештками сил, вичерпана надмірною працею, його діти в крайній нужді, голодні, босі, обдерті, та не ходять до школи. Чи був би одушевлений такою пошаною від своєї суспільности?

А хотяй би навіть не було місцевих потреб, не було вдовиць і сиріт, то чи з огляду на нечуване горе, яке навістило велику Україну, не повинні ми виключити на довгі часи всякий люксус, а кождий гріш ужити на ратування рідного народу?

Отже на мою гадку повинні поминки відбуватися під кличем: помершим молитва, живим хліб.

Нехай по церквах відправляться скрізь Служби Божі за душі померших, нехай з тисячів грудей, що зійдуться на їх могилах, полине за них щира молитва до Бога, а відтак звернім нашу увагу на їх осталу рідню і подаймо їй помічну руку.

Не вільно робити ніяких злишних видатків, дозволити можна хиба тільки вінці з пільних квітів, назбираних руками шкільної дітвори, а за те складати як найобильнійші жертви для тих, що остали при життю.

Нехай при сій нагоді вплинуть значні датки до „Фонду воєнних вдовиць і сиріт" (Львів, ул. Домініканська ч. 11.), який розділить їх сейчас між потребуючих.

Се буде гідний і розумний спосіб вшанування памяти померших героїв.

о. В. Пищиня

НОВИНКИ.

— **ЧЕКИ ПОЧТОВІ розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. Передплатників негайно відновляти передплату, тому що маніпуляція з чеками тревае тепер дуже! довго. Просимо отже сейчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. — Адміністрація.**

— **Чергове число „Громадського Вістника"** з огляду на Зелені Свята вийде у вівторок дня 6. червня ранком.

— **Будівельна катастрофа у Львові.** Вчера около год. 10. вечером завалилася велика камениця Іг. Шенветтера при вул. Краківській ч. 8. Розвалюючіся мури погребали під своїм румовищем детятки осіб переважно жінок і дітей, котрих катастрофа заскочила в ліжку. Завалена ціла середуща часть камяниці, осталися тільки два бічні крила, що в кождий мент грозять заваленням і роблять негайну ратункову акцію неможливою. До ранку нинішнього дня видобуто четверо убитих та 12 ранених. До пізної ночі було чути страшні крики і зойки ранених, до котрих годі дістатися. Ратункова акція тревае далі. Огнева сторожа приступила до розвалення обох оставшихся крил, без чого дальша поміч неможлива.

— **Проби „Бандуриста"** на концерт в користь голодних на В. Україні відбудуться в суботу, понеділок і середу (3., 5. і 7. ц. м.), точно о год. 7·30 вечером в малій салі Муз. Інституту. З огляду на недалекий реченець концерту, взивається усіх членів хору, щоби взяли участь в цих пробах. Тих, що не сповнять свойого обовязку, Виділ Т-ва буде приневолений публично напятнувати. — За Виділ: *Осип Кліш* — голова, *Федір Мучій* — секретар.

— **Вистава праць О. Новаківського** відкрита від 12. мая при вул. Землковського ч. 2. І. пов. тревае далі. Вступ 250 мп., для учеників 100 мп.

— **Управа Марійського Товариства Пань і Товариства учениць** просять П. Т. Членки, щоб громадно взяли участь в процесіях на кладбища. Точка збірна в неділю і понеділок о год. 2·45 на улиці Вірменській.

1558 1—1

— **През'дія Головної Ради „СУПРУГА"** взиває всіх членів Союза до якнайчисленнійшої участи в походах на могили Героїв в днях 4. і 5. сего місяця. Члени „СУПРУГА" групуються в тих днях о годині 3 тій пополудні на вул. Вірменській і візьмуть участь у поході з вінком. — *Президія Головної Ради.*

1559 1—1

— **Сеяточний репертуар театру „Бесіди"** поміщений в оголошеннях нашого часопису.

— **З Дирекції Гімназії СС. Василянок у Львові.** Приватні іспити до всіх кляс відбудуться 9. червня, вступні в днях 14—17. червня. Вступний іспит до І-ої кляси відбудеться 19. червня. Вписи на новий шкільний рік до всіх кляс відбудуться в днях 20—21. червня.

1863—1865 р., почасти „Основу" 1870—1872 рр., „Правду" (від 1867 аж до 1891 р.!).

Галичане тоді не робили квестії з двоєння і що найбільше уживали в 1 відмінку однини є, а не я (безладдє, писаннє). Ролю теперішних наших старовірів відогравали супроти змагань молодих народовців-романтиків тверді москвофіли, що так само уперто боронили святі **йор і йори**, як і сучасні наші ортодокси свої милі форми. Кінець-кінців етимольоґія програла на всьому фронті. Програють очевидно й теперішні консерватисти. Але очевидно, поки програють, можуть багато напсувати, як багато напсували наші покійні народовці, почавши в догоду москвофілам видавати „Діло" етимольоґією!

Побіда етимольоґії в Галичині у 80-их рр. і заборона української мови й правопису в Росії в 1876 р. спричинили нашу теперішню розбіжність тай примушують нас і до сі сперечатися над тим, що вже порішено так давно, ще в 1856 р.! Як би не сі дві події, то Кулішів правопис із малими змінами досі панував би у нас на всім просторі нашої землі.

По революції 1905—6 р., а ще більше тепер, по 1917 р. на Україні неможливий інакший правопис як правопис Куліша, заведений у правила Академії. Очевидно, навіть присутність Галичан при обмірковуванню сих „Правил" не змінилаб пути річи, бо вони відповідають живій вимові нашого народу.

Гарні і поучаючі сторінки про живу вимову (що до двоєння) раджу нашим фільольоґам прочитати в „Українській Граматиці" Кримського (op. cit. ст. 421а—423).

Правда, вони почнуть викручуватися, що своїм правописом хотять захистити й зберегти свої святощі — льокальну вимову (ви́хованє замість вихова́ння, пова́жанє зам. поважа́ння, пи́танє зам. пита́ння то що), але чи варт задля десятка слів інакше вимовлюваних насилувати вимову і далеко кращу й далеко відповіднійшу більшости нашого народу?

Невже ми таки хочемо творити дві мові?

Думаю, що сього не буде, що й Галичане засвоять і загальноукраїнську літературну мову і загально український правопис.

Ніякі „nie pozwalam" не годні здержати історичного процесу приноровлення галицько-української вимови й правопису до велико-українського взірця.

Можуть припізнити — се так, але за те історія нашого культурного розвитку запише на своїх сторінках імена противників нового правопису з відповідними епітетами. Чи може їм начхать і на історію?

(Кінець буде.)

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК.

Українська Мистецька Виставка.

В неділю, дня 4. червня о 11. год. в полудне відбудеться в салях Музея Наукового Товариства ім. Шевченка (при ул. Чарнецького ч. 24) свято відкриття Української Мистецької Виставки. Годину пізнійше буде отворена виставка для публики. Вступ на виставку 500 мп., для молоді 200. Родинний білет 1000 мп. Для шкіл після умови з секретаріятом виставки.

Рецензії і замітки.

З минулого й сучасного.

Перед нами три випуски рухливого видавництва „Українське Слово" в Берліні, а саме: Віктора Андрієвського „З минулого", Володимира Леонтовича „Спомини утікача" й Івана Герасимовича „Життя й відносини на Радянській Україні". Всі три автори представляють події на Наддніпрянщині на протязі останніх пяти літ і взаїмно себе доповнюють. Правда, праці згаданих авторів не дають разом взяті суцільного образу, не приводять перед очі цілости нашої найновійшої історії, та все таки вірно й правдиво малюють ті зявища, які довели Україну до другої Великої Руїни.

Йдучи по порядку, годиться спинитися над споминами В. Андрієвського, котрий в двох частинах (на 366 сторінках) малює 1917 рік на Полтавщині. Автор починає від вибуху мартівської революції 1917 р. і крок за кроком представляє ті події, що розвивалися й розгравалися на території Полтавщини. Отже спеціяльно спинюється він на всеукраїнськім зїзді на Полтавщині (21—22 мая 1917 р.), на організації й хитанню „Союза Хлѣборобовъ Собственниковъ", на виборах до Полтавської Міської Думи (червень-липень 1917 р.), досить широко й ядерно описує події між першим і третім універсалом Центр. Ради, представляє боротьбу з „совєтами" і страхіття першої московської навали.

Автор сам був урядовою особою в першій добі Центральної Ради, виконуючи обовязки комісаря освіти на Полтавщині, а крім того був членом передреволюційної й революційної міської Думи в Полтаві. Тим самим мав він й нагоду близче приглянутися до подій, що скривалися перед очима пересічного громадянина. Даючи в своїх споминах картину власної громадської праці, В. Андрієвський живо відгукується на всі події ширшого вакрою, що в той час хвилювали й полонювали громадянство. Автор виступає перед нами як незвичайно рухлива, темпераментна людина, як націоналіст, котрому дорогим є все українське, як робітник, щиро відданий народній праці, як ненависник Москви, що вперто й послідовно несе загладу Україні у всіх своїх ріжновидностях. З особливим теплом відноситься він до Галичан, вільних від всяких мрачних доктрин. З тої точки погляду В. Андрієвський яскраво критично ставиться до „соціялістичної" політики Центральної Ради і остро поприкає діяльність українських соціялістичних партій, котрі постійно йшли в хвості російських соціялістів всупереч життєвим інтересам українського народу. На думку автора, чисто національне будівництво української держави було би дало кращі успіхи і не було би довело до катастрофи.

В. Андрієвський виявив себе дуже гарним оповідачем. Його книжку читається без зупинки, як цікаве оповідання. Було би бажаним, щоби автор докінчив свої спомини під тим самим кутом погляду та дав повну картину своїх переживань як громадянина, щоби діти бачили, як їх батьки помилялися.

Инший характер мають „Спомини утікача" Володимира Леонтовича. Це зясовання подій, теж під особистим кутом погляду, але людини, що стояла осторонь від політичного життя. „Я належав до того загалу, — каже автор, — якому доводилося не творити, а тільки терпіти". І автор представляє свої терпіння, даючи поза ними менше політичного матеріялу, а більше побутового та психольогічного.

Перед другим наступом большевиків, після повалення Гетьманату, автор в характері уповноваженого Українського Червоного Хреста виїхав в Одесу, щоби нести помічі полоненим Українцям, з якими жорстоко поводився російський уряд (доброволецький) при чинній допомозі Французів. Звідси починаючи автор просто й вірно описує глибоко трагічні переживання інтелігентної людини, що попала у вир страшного лихоліття, горя і нужди. Сподіванки на чужосторонню допомогу (антантську), надії на те, що поведеться спинити московську навалу від руйнації України, чергуються з описами власної недолі та психольогічно побутовими зявищами загального характеру. Втікаючи і ховаючись перед большевицькими переслідуваннями, автор обїхав величезні простори від Київа до Одеси і з поворотом, а опісля з Київа на Катеринодар, Туапсе, Ялту, аж поки не повелося йому залишити рідну землю. Мав нагоду багато бачити, ще більше пережити й перетерпіти.

Коли В. Андрієвський в своїх споминах малює фрагменти першої московсько-большевицької окупації України, а В Леонтович спинюється над другою, то Іван Герасимович в свойому нарисі „Життя й відносини на Радянській Україні" представляє живу, ядерну картину большевицької господарки й систематичного нищення Українців в часі третьої окупації.

Маючи до вибору між чорною реакцією Денікіна і червоною реакцією Леніна і Троцького, Українці в надії збереження національно-культурних здобутків революції перехилилися на бік большевиків — тим більше, що кремлівські можновладці свято клялися, як колись московські царі, не нарушувати вольностей України, а Троцький в приказі до червоної армії напоминав її, щоб вона памятала, що не є окупаційною армією, а тільки освободжує Україну і дає їй змогу управлятися власними внутрішніми силами. Той знаменитий приказ, повний большевицьких присяг, що Україна має бути вповні незалежною, що урядовою мовою має бути українська мова, що ніхто чужий не сміє управляти Україною, а тільки українські селяне й робітники,—закінчив вожд червоної армії грімким окликом: „Хай живе вільна, незалежна українська радянська республіка!" Та гола большевицька дійсність безпардонно перекреслила всі сподівання Українців і всі клятьби та каяття большевиків. Скоро тільки большевики міцною ногою стали на Україні, розпочалося систематичне нищення Українців на Україні при помочі провокації і терору. А те нищення йшло на всіх ділянках життя, як на полі політичнім, так і на економічнім та просвітнім. Автор представляє в свойому нарисі яскраву картину всіх родів переслідувань, як розстріли, терор, похід проти кооперації й економічних інституцій, боротьбу з освітою, совітську виборчу систему, говорить, як українські селяне завелися на земельній справі, зясовує причини голоду, упадок промислу, вибуяння низьких інстинктів, представляє міраж українізації, спинюється на большевицькій моралі, а кінчить полемічною статтею на адресу доморослих комуністів під написом: „Чужий гіпноз — чи власна орієнтація?"

Те, що тільки в дрібних уривках доходило до нас із многострадальної Надніпрянщини, старається І. Герасимович повязати в одну цілість. І хоч представлена ним картина життя й відносин на Наддніпрянщині не зовсім повна через те, що автор перебував головно в одеськім районі і не мав змоги побувати у всіх головних центрах Великої України, але зібрані ним дані, сумлінно й предметово освітлені, можуть служити показчиком великого лихоліття по той бік Збруча. Годиться зазначити, що автором книжки не є Наддніпрянець, тільки „наш" чоловік, один з провідників буковинського учительства перед війною, б. редактор „Проміня", а до того людина, що в свій час спочутливо відносилася до комунізму. Вже це одно управнює нас віднестися з повним довірям до його книжки.

Щиро поручаємо всім нашим читачам, а особливо тим, котрі слідять за суспільно політичними зявищами — що найменше на українських землях, і мають претенсії називати себе „політиками", близче познайомитися із згаданими нарисами.

Ф. Федорців.

Привітання Миколі Вороному.

Студенти Українці, що студіюють малярство і скульптуру в краківській Академії Мистецтв, з нагоди ювилею поета Миколи Вороного, надіслали йому привітну артистичну адресу. Адреса виконана в сучаснім українськім стилю студентом Олександром Харковим, якої текст слідуючий: „Українські студенти Академії Мистецтв в Кракові витають Миколу Вороного з нагоди ювилею 25-літної літературної діяльности". В. Крижанівський, В. Перебейніс, Л. Перфецький, Н. Мілянівна, О. Харків, В. Хмелюк, О. Карпенко, В. Козлов, М. Анастазієвський, П. Оболь, Р. Турин, Л. Гец, С. Борачок, О. Стовбуненко, Третяк в-Сосницький.

Бібліографія.

С. Людкевич. ФОРТЕПЯНОВІ ТВОРИ: 1. Із лекцій фортепяна (Гумореска), 2. Листок до альбому. Львів 1922 стор. 8. Накладом автора. До набуття в книгарнях.

Осип Маковей. ПРИГОДИ ГОРОБЧИКА з образками А. Манастирського. Львів 1922. Накл. Вид. „Світ Дитини" ст. 40. 16⁰.

„СВІТЛО" — Місячник присвячений справам національного й суспільного виховання. Р. II. ч. 4—6. Зміст: *Е. Сельський:* Суспільно-національна опіка над дітьми. *А. Животко:* Кара й залякування. *І. Лобай:* Основи устрою шкільництва. *С. Русова:* Природознавство в сучасному вихованню. *М. Денисенко:* Виховання молоді і кооперація. *О. Кадлубицька:* Діти і сирітські захисти. *Е. Яворовський:* „Пропедевтика фільософії" у середніх школах. *Агроном Кооператор:* Спроби в справах реформи шкільних підручників і аритметики. *М. Н.:* Важна справа. *М. Луцкевич:* Кооперація й культурно освітний рух. *З громадського життя:* Два зїзди. *К. М.:* Третій конгрес Міжнародньої Жіночої Ліги мира і свободи. *М. Возняк:* Грицько Сковорода як педагог. Від видавництва для молоді. З часописів. Бібліографія. Від Комітету Архиву Визволення України. Комунікат УПТ. Вісти з товариств.

„УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ", ч. 2. 16. травня 1922. Прага. (Гектограф) Зміст: *Г. Ч ха:* Дві ідеольогії. *Гр. Сі-ців:* На час *Чиж:* До питання про світогляд молоді. *К. Заболотний:* Боротьба Українців за свій університет в Австро-Угорській Державі в чеському світлі. *І. Визін:* Із дневника студента. *В. Соражич:* Замість фейлєтону. З життя українського студента за кордоном. Ріжне.

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО" ч. 5. май 1922. Зміст: До Українського Учительства. *М. Вавриєвич:* Що таке є вчительство: Чи воно є ремесло чи мистецтво? *С. Б-енко:* Мистецтво а народна школа. *С. Б-енко:* Питання кооперативного виховання. Генуенська конференція. *Л.* З Волині. *А. Д.:* З Підкарпатської України. Збірка фактів. *П-ова:* Дещо про нову програму науки. Комунікати. З діяльности Окр. Виділу. Новинки. Некрольог. Бібліографія. Оповістки. Збірка уділів Оголошення.

„ЛІТЕРАТУРНО - НАУКОВИЙ ВІСТНИК" Книжка II. За червень 1922. Зміст: *Ю. Липа:* Баляда. *М. Черемшина:* І. Село потерпає. II. Село вигибає. *В. Павлусевич:* З пісень кохання. *Стендаль:* Афоризми. *Ю. Шкрумеляк:* Досвіток. *Р. М. Рільке:* Дума про любов та смерть Хрістофа Рільке. *Поль Верлен:* Великий, чорний сон. *Г. Юртик:* Звенигородський Кіш вільного козацтва. *Б. Лепкий:* Хоч краче гайворон. *Ю. Шкрумеляк:* Молитва Невідомому. *Д. Донцов:* Поетка українського рісорджімента. *Ю. Павликовський:* Земельна справа у Східній Галичині. *В. Бобинський:* Тайна танцю. *Гр. В. Залозецький:* Олекса Новаківський. *О. В.:* Нафта, Царгород і Україна *М. Обідний:* Не змити кров. *В. Гнатюк:* В справі української правописи I.—III. *М. Курах:* Хитання Ю. Отмерштайн (Некрольог). Бібліографія. Нові книжки.

Олександер Панейко: УКРАЇНСЬКА СТЕНОГРАФІЯ. Повний курс українського скоропису для шкіл і для самонавчання. Львів 1922. Накл. У. П. Т. ст. 96. 8⁰.

В ПЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА. Зміст: Іванові Франкові, — Богдан Лепкий: Іванові Франкові в пяті роковини смерти — Д. Дорошенко: Памяти Івана Франка, — М. Тр. Тернистим шляхом, Із життя Івана Франка, — Іван Божичко: Перше знайомство з творами Івана Франка, — Видання Франкових творів. Бібліотека „Українського Слова" ч. 5. Берлін 1921. Стор. 30. 16⁰.

Віктор Андрієвський: З МИНУЛОГО — (1917-ий рік на Полтавщині) 2 частини. (Зміст: Ч. I. 1. Всеукраїнський зїзд на Полтавщині (21—22. мая 1917 року), 2. Союзъ Хлѣборобовъ Собственниковъ", 3. Вибори до Полтавської Міської Думи (червень-липень 1917 р.), 4. Між першим і третім універсалом; ч. II. 5. В боротьбі з „совєтами", 6. Перша московська навала). Бібліотека „Українського Слова" ч. 6. Берлін 1921. Стор. 157 + 209. 16⁰.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА Й ПРАВОПИС. (1. Українська Академія Наук: Найголовніші правила українського правопису, 2. Е. Чикаленко: Про українську літературну мову) Бібліотека „Українського Слова" ч. 7. Берлін 1922. Стор. 52. 16⁰.

Іван Котляревський: Твори. Том. I. ЕНЕЇДА. Зі вступом і поясненнями Богдана Лепкого. Бібліотека „Українського Слова" Ч. 8 Берлін, 1922. Стор. 205. 16⁰.

Володимир Леонтович: СПОМИНИ УТІКАЧА. Бібліотека „Українського Слова" Ч. 13. Берлін 1922. Стор. 154. 16⁰.

Іван Герасимович: ЖИТТЯ Й ВІДНОСИНИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ. Бібліотека „Українського Слова". Ч. 14. Берлін, 1922. Стор 104. 16⁰.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Фінансовий стан совітської Росії

Не ведучи заграничної торговлі і майже не добуваючи нового золота, совітський уряд не має жерел доповнення золотого фонду і міг оперувати лише тим золотом, яке мав у своїх руках.

З початком 1921 р. золотий запас виносив поверх 500 міліонів рублів. До цього треба додати все те, що зареквірувано в банках, церквах і приватних людей.

Від самого початку совітський уряд систематично відставляв великі партії російського золота на захід і на схід. В першім випадку золото йшло головно через Ревель і Швецію, причім у Стокгольмі його перечеканювано, щоб укрити його походження.

Тратилось російське золото головно на пропаганду комуністичних ідей та організацію комуністичних боєвих сил, що мали завдання підготовляти світову революцію на Заході і на Сході, та удержання совітських представників в европейських державах.

Численні заяви совітського уряду про великі заграничні замовлення і закупна харчів, на які нібито видавано російське золото, звелись до небагатьох паровозів і дуже невеликої скількости харчів, а між тим золото майже все минулось. З кінцем 1921 р. совітському урядови лишились всего около 30 міліонів золотих рублів.

Комуністична доктрина не признає грошевих знаків, але совітський уряд, не маючи инших жерел доходу, був приневолений ступати дорогою емісії, що росла в кождим днем! До хвилі вибуху революції було в обігу 19 міліярдів грошевих рублів, а з днем 1. січня 1922 р. було вже поверх 11 тріліонів. Протягом 1922 р. рішено знову випустити необхідну скількість паперових грошей на покриття буджетового дефіциту, але ніхто не в силі був означити потрібної суми з причини безперервного спадку рубля.

Проби знищити гроші і виконувати обміну виключно in natura, иншими словами, перемінити державу в комуністичну — не дописали. Паперові гроші втратили в очах селянства всяку вартість і вони перейшли на свою власну валюту, взявши за одиницю 1 пуд зерна.

Цілковита національзація промислу була оголошена 28. червня 1918 р. і знесення грошевих податків з кінцем 1919 р. було прямим і льогічним її наслідком. Разом зі знесенням податків відпали автоматично доходи в державнім буджеті, а що до розходів, то не було в тих ні систематичности ні взагалі ніякого рахунку. Розходи держави були величезні і при друкуванню грошей дивились не на те, скільки їх треба, але скільки друкарські машини годні їх видрукувати, бо скільки би їх не друкували, все було мало.

Рад не рад совітський уряд мусів взятися до упорядкування своєї господарки і перш усього установити якийсь буджет на 1922 р., обчислений в золотих рублях, причім рахунок мав перевестися в совітських грошевих знаках по курсі дня Прихід обчислено на 1,570 міліонів золотих рублів, розхід на 1877 міліонів золотих рублів. Буджет на 1922 р. уложено тільки на 9 місяців, від 1. січня до 1. жовтня, з тим, що в дальших роках він буде укладатися від жовтня до жовтня.

Не вспівши встановити й опублікувати буджет, совітський уряд вже був приневолений його переробляти тому, що по „чисто припадковій статистичній похибці" доходи показалися пересадженими о 500 міліонів золотих рублів, значить, о цілу третину.

І уряд рішився радше скоротити розходи, але не допустити до побільшення первісного дефіциту, чомусь то означеного ним на 230 міліонів золотих рублів.

Нова економічна політика совітського уряду розпочалася з днем 17. марта 1921 р. „Развйорстку" замінено харчевим податком, допущено вільну продаж і заведено знову податки; на залізницях платність з початком 1921 р. Але навіть в самий розгар комуністичних „реформ", мимо знесення податків в 1919 р., частина розходів в 1920 р., а саме 13%, покривалась якимись доходами. Річ ясна, що щось в роді частинних податків лишилось дальше. В 1921 р загальна сума всіх податкових доходів виносила вже 800 міліонів рублів.

Після цілковитого провалу комуністичного будівництва в цілій державі совітський уряд почав заводити податки прямі і посередні, а також платність у всіх областях народнього господарства. В податковій справі провінції полишено повну свободу; тут укладають свої місцеві буджети, зовсім независимі від державного, в хосен котрого відчисляється тільки 38% зібраних на місци податків.

В часі війни Росія випустила в нутрі держави і за границею довгореченцевих позичок на 13.460 міліонів рублів. До хвилі большевицького перевороту випущено ще короткореченцевих облігацій державного скарбу на 19 міліярдів рублів, з котрих около трьох міліярдів пущено в обіг. Крім того за границею відкрито Росії в 1914 р. воєнні кредити.

Загальний довг в англійськім уряді і приватних англійських банках виносить 568,200.000 фунтів штерлінгів, не числячи процентів (приватний довг 6,5 0.000).

Довги, затягнені у французькім уряді і французькім банку, виносять 3,930.000.000 франків.

Довги в уряді і приватних банках північно-американських Зєдинених Держав виносять 283 міліонів долярів, не числячи процентів.

Японії винна Росія 255 міліонів єн, Італії около 100 міліонів лір.

Взагалі воєнні кредити, уділені Росії за границею в часі війни, виносять при переміні на золоті рублі 7.706,600.000 рублів.

Загальна сума російського довгу, державного і загарантованого російським урядом, представляється так:

Передвоєнний державний довг	8.691 міл.
Передвоєнний гарантований довг	3.284 „
Воєнний внутрішний довгореченцевий . . .	13.460 „
Воєнний внутрішний короткореченцевий . .	3.000 „
Воєнний заграничний	7.706 „
Разом . .	36.141 міл.

Отже загальне задовження Росії виносить 36 міліярдів 141 міліонів золотих рублів! Совітський уряд, як відомо, всі ті довги уневажнив, ідучи на знищення капіталізму. Та два роки комуністичної практики застановило совітський уряд таки поклонитися перед заграничним капіталом і попросити його о допомогу. Одначе давні вірителі домагаються наперед визнання дотеперішних довгів і щойно тоді вважають можливим балакати з совітським урядом про уділення нових креоитів.

Стан засів в Росії.

„Економіческая Жізнь" поднесла такі дані совітського наркомзема про стан засівів російської держави:

Середня температура першої декади місяця мая ц. р. була трохи висша від норми. Недостача приморозків, з виїмком півночи і північного сходу, де вони не могли пошкодити, є фактом сприятливим для розвитку ростинности.

Менше корисним був розклад опадів, бо значна їх скількість в тім часі була в західних, північно-західних і північних сторонах Росії, де недостачі вохкости не відчувалось. Зате в південних сторонах і дальше на південь від лінії Брянск Калуга-Нижній-Симбірск — опади були дуже скупі, — що при високій температурі повітря і сильнім паруванню не мали найменшого впливу на ростинність. Що правда, пізнійше, в другій декаді біжучого місяця, в Поволжі падали значні дощі.

Стан жита до 10. мая може бути схарактеризований для більшої частини продукційних районів вдоволяючим. Низше середнього стан жита являється в сторонах північних, північно-західних і західних а також в деяких районах татарської области і донецького району. Гарний стан замічається в чорноземній области, в нижгородській і вятській губернії та в нижньо-волжській области.

Стан озимої пшениці досить ріжнородний, але взагалі може уходити за вдоволяючий. Гарно заповідається пшениця на південь від лінії Курск-Тамбов та в цілій південній области, себ-то на Україні. Троха слабший стан пшениці в південно східній области і на чорноморськім побережу Кавказу.

Стан вівса представляється гарно в північно- і середно-чорноземних областях та в Поволжі і вдоволяючо в центральній, західній південно східних областях.

Трави загально припізнились в рості. В Катеринодарі відбулось перше кошення люцерни.

Стан кукурудзи і проса вдоволяючий.

Майбутні жнива в Румунії.

Румунська економічна Рада в Букарешті обговорювала справу експорту хліборобських продуктів цього року. Жнива заповідаються богаті і покриють власні потреби держави, так що лишиться значна надвишка до експорту. Уряд задумує улекшити торговлю й виміну продуктів з заграницею.

Нужда в Австрії.

По австрійським офіціяльним звітам дорожнеча на предмети першої потреби за місяць квітень ц. р. піднеслася о 25 прц. Подорожіали головно мясо і хліб, а ті продукти впливають на ціни инших річий. Дорожнечу мяса, яке платиться тепер у Відни поверх 4000 корон за кільо, пояснюють забороною вивозу угорської худоби. Після розпаду Австро-Угорщини, Відень стратив свої давнійші ринки, що заосмотрювали його мясом: Чехію, Галичину та Угорщину і попав в сильну залежність від Угорщини. Тимчасом Угорщина, обовязана заосмотрювати мясом австрійську столицю згідно з договором в С. Жермен, тепер того не робить, оправдуючись тим, що вона обовязана виконати домагання репараційної комісії про видачу худоби.

Продукція спіритусу в Польщі

за останні роки значно піднеслася а за перші чотири місяці ц. р. перевисшила скількість спіритусу, добутого за весь минулий рік. Замісць прелімінованих 30 міліонів літрів за цілий рік 1922, продукція вже доси осягнула 31 міліонів літрів, а до кінця року може дійти до 50 міліонів літрів. З огляду на те, що через високий податок (2100 марок від літра) горівка в Польщі, дорожша чим в сусідних державах, не має достаточного збуту, буджетова комісія варшавського сойму виступила з проєктом обниження спіритусового податку до 1500 польських марок від літра.

Дрібна монета у Франції.

Французьке міністерство скарбу рішило завести дрібну биту монету на місце теперішних паперових гроший. В найблизшім часі буде вибитих 280 міліонів французької дрібної монети.

Литовська валюта

Литовське міністерство фінансів рішило завести власну литовську валюту на місце німецької марки, яка є доси платничим засобом в литовській державі. Наперед буде заложений литовський емісійний банк з основним капіталом 2 міліонів долярів і монопольним правом емісії на 15 літ. Третина випущених банкнотів буде покрита металем, дві третини заграничною валютою і торговельними зобовязаннями. Виміна банкнотів на метал в нутрі держави не обовязкова. Свобідний випуск банкнотів до 3 міліярдів, для розширення емісійного права потрібна санкція парляменту. Литовською грошевою одиницею буде авксіна, рівна пів амереканського цента, так що один американський доляр буде рівнатися 200 авскінам.

Курс грошей.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 1. червня американські доляри 3.990—3.995, одинки і двійки 3.890—3.895, канад. доляри 3.910—3.915, одинки і двійки 3.810—3.815, нім. марки 14·30—14·35, сотки 14·00—14·10, дрібні 13.50—14·00, леї 27.50—28·00, дрібні 26 00—27·50, чеські корони 75·00—78·00, дрібні 70·00 до 75·—, австрійські тисячки з новійшої емісії 700—750, старшої емісії 2250—2300, сотки новійшої емісії 70·00—75·00, стар. емісії 220·00 — 225·00, 50-коронівки 45·00—135·00, 20-коронівки 20—28, 10-коронівки 10—14, 1-ки і 2-ки 0·50—0·60, рублі 5 сотки 210·—235, сотки 210—240, 25-рубл. 180—160, 10-рубл. 1·50—1·60, решта дрібних від 0·80—1.00, думські тис. 35·00—45·00, думські 250-рубл. 20·00 до 40·00, карбованці 1·00—2·80, гривни 4·00—7·80, франц. франки 360—380, фунти штер. 17.600—17.500, шв. франки 750—800. Золото: 20-кор. 16.500—16.600, 20-франківки 15.000—15.400, 20-марківки 17.000—17.300, фунти шт. 14.700—14.400, 10-рубл. 20.300—20.600, дол. 3.800—3.850. Срібло: Австр. корони 280—285, 5-кор. 1450—1480, фльорени 750—760, рублі 1.150—1.160, копійки 5·50—5·70, амер. доляри 2.900—3.000, половинки і чвертки 2.700—2.720, канад. доляри 2.650—2.680, дрібні 2.400—2.450, леї 275—280.

Ціни збіжа.

Дня 31. мая нотовано у Львові такі ціни збіжа за 100 кг.: пшениця 18.400—18.600, жито 13.600—13.900, ячмінь 11.400—11.800, овес 13.600—13.800, кукурудза 12.400—12.700, бараболя 0.000—0.000, фасоля 13.200—14.100, горох 12.500—13.000, біб 9.000—10.000, вика 10.700—11.800, лубін 7.800—8.000. гречка 11.600—12.000, мука: житня 20.700—21.000, пшенична 31.800—32.100, отруби пшеничні 8.200—8.600, отруби житні 8.200—8.600. Мішки 425—460 Конюшина 115.000-130.000 Солома 2.300—2.600, сіно 5.400—6.800, лен 23.000—23.500. гречана каша 23.600—24.600.

Спис довжників,

які побрали в Земельнім Банку Гіпотечнім у Львові векслеві позички в р. 1919 (в часі безробіття), а які досі ще не поладнали своїх векслів в касі Банку (у Львові, вул. Підвалля ч. 7).

Проти тих довжників змушений Банк подати векслі до протесту і подати до Суду позов о наказ заплати.

З уваги, що запізвані довжники поносять так великі судові кошти, що значно перевисшають самий весь довг, проте Банк здержався був з внесенням позвів ще аж до кінця місяця мая ц. р., щоби дати можність всім довжникам поладнати векслі без позву. Значна частина довжників поладнала свої векслі, одначе — на жаль — ще досить багато довжників досі не поладнало тих векслів і Банк змушений є вже остаточно ті векслі протестувати і скаржити.

Щоби ручителям дати можність склонити довжників до поладнання векслів, розпочинається отсим оповіщати партіями спис довжників і їх ручителів в тій цілі, щоби ще бодай частина могла вчасною полагодою векслів запобігти тим так великим коштам.

А саме: з огляду що вношення позвів відбувається постепенно, поодинокими партіями, то бодай деякі довжники зможуть евентуально ще запобігти дальшим коштам, через се, що негайно полагодять свої векслі.

Досі не полагодили ще своїх векслів між иншими отсі довжники: (р. перед назвищем значить ручитель).

36) Мельник Іван І. (кондуктор) перш. вексл. на К. 300, ручителі: Чарнецький Антін, Ножник Василь; далш. вексл. на К. 2.500, ручителі: ті самі і Дідич Іван, Олексин Григорій, Парадюк Іван, Мороз Стефан, Батюк Максим, Писанський Станислав.

37) Музика Марко, перш. вексл. на К. 700, ручителі: Дорик Василь, Джулинський Никола; далш. вексл. на К. 3.800, ручителі: Оглі Маріян, Гевало Никола, Турейчук Микола, Занько Володимир, Масковіта Павло, Мельник Михайло, І., Кричковський Стефан, Криса Григорій, Кобринець Стефан.

38) Мельник Михайло, І. перш. вексл. на К. 900, ручителі: Смаль Йосиф. Лада Михайло, Кушнір Іван, Щерба Гринь; далш. вексл. на К. 2.900, ручителі: Пільчак Теодор, Михалишин Семен, Масковіта Павло, Мікульський Іван. Моцяк Іван, Марущак Іван, Олексин Григорій, Лантуха Володимир, Кулинський Дмитро.

39) Мартинець Стефан, перш. вексл. на К. 800, ручителі: Єдинорог Сава, Павлюк Іван, Жуковський Іван, Лукашевич Анатоль; далш. вексл. на К. 3.100, ручителі: Маслюк Федір, Щирба Григорій, Павлюк Данило, Скорус Катря, Мандзюк Андрій, Муштальський Йосиф, Нищий Ілько, Мандзюк Андрій Дмитерко Стефан, Заклинський Іван, Фітьо Григорій, Потьок Гавриїл.

40) Левицький Іван, перш. вексл. на К. 1.200, ручителі: Чепіль Стефан, Москва Теодор, Кіт Іван, Маркевич Никола; дальш. вексл. на К. 2.700, ручителі: Козюк Григорій, Толубяк Яків, Круппа Осип, Дяків Григорій, Швед Йосиф.

41. Квасиня Петро, перший вексель на К. 300, ручителі: Лоцький Петро, Добрянський Теодор; дальший вексл. на К. 600, ручителі: Маркевич Никола, Бойків Михайло, Гевак Федько, Николин Василь.

42. Ключинський Омелян, перший вексель на К. 500, ручителі: Підгреблин Тома, Масляк Микола, Остап Василь, Панасюк Гаврило, дальший вексл. на К. 500, Масляк Микола, Калиновський Григорій.

43. Керот Іван, перший вексель на К. 600, ручителі: Проціньський Михайло, Жуковський Михайло, Горальовський Алексій, Павлюк Іван, Говенко Михайло, Райхман Дмитро.

44. Ковінський Омелян, перший вексель на К. 1.500, ручителі: Костів Яків, Оглі Маріян; дальший вексл. на К. 2.500, ручителі: Кобринець Стефан, Козюк Григорій, Остап Василь.

45) Карпінський Іван, перш. вексл. на К. 600, ручителі: Гриньків Евстахій, Тузик Стефан, Мода Спірідіон, Филипович Володимир; дальш. вексл. на К. 2.100, ручителі: Ільків Іван, Іваськів Микола, Кушнір Григорій, Сенишин Петро, Кушнір Іван, Костів Яків, Супрун Ілія.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Субота, 3. червня: „ЦИГАНСЬКА ЛЮБОВ", романтична оперета на 3 дії ф. Легара.

Неділя, 4. червня: попол. год. 3. „МІС ГОБС", комедія на 4 дії Джером К. Джером, — вечером, год. 7 і пів „РЕВІЗОР", комедія на 5 дій М. В. Гоголя в перекладі Ол. Загарова.

Понеділок, 5. червня: „ВІДЬМА", романтична опера на 3 дії з прольогом Я. Ярославенка, лібретто С. Черкасенка.

Початок попол. вистав о год. 3, вечірних о год. 7 і пів.

Білети продає раньше „Народна Торговля", а в день вистави від год. 10 до 12 перед пол. і від год. 2 попол. каса театру.
X 1—2

Прив. муж учит. Семинарія У. П. Т. в Станиславові. Впис і вступний іспит на приготовний, I. II. III і IV курс відбудуться 21 і 22 червня с. р. в будинку при вул. Третого Мая ч. 18. Вимоги — як в державних заведеннях. Трудноші в підготовленні узгляднюється. Приміщення замісцевих учеників в інтернаті „Просвіти".
1565 1—3

Оповістка. На користь Придніпрянських інвалідів уряджується при Виставі Українського Мистецтва льотерія малюнків, жертвуваних на сю ціль Шановними артистами: Олесою Кульчицькою, Павлом Ковжуном, Василем Крижанівським, Харковим і Петром Холодним. Число жеребів 1000 по 500 Мп. Прилюдне тягнення відбудеться (за попереднім повідомленням в часописах) на два дні перед замкненням виставки. Малюнки призначені на льотерію можна оглядати на Виставці. — За Комітет: Михайлина Говиковичева, Марійка Довцова, Тамара Ковжунова, Ольга Коновальцева, Олександра Голубцева. 1—3

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би, де тепер перебуває п. **Григорій Демчина,** бувший урядник Найвисшого Трибуналу у Відні, зволить подати його адресу. — Лев Посацький, кандидат нотаріяльний в Ряшеві. 1—3

Дрібні оголошення.

ОЖЕНЮСЯ з панною або бездітною вдовою до літ 29, найрадше з кругів хліборобів промисловців або купців, вроджена інтеліґенція, добродушність, розсудливість, чесне імя, весела вдача, (без огляду на шкільне образовання) заступить вповні майно і красу. Сам посідаю: жадані повисше прикмети, середне образування, невеличке майно (передвоєнне около 5—6000 К., тепер около 2,500.000 Мп.) і не шумну посаду в торговельнім підприємстві, маю 29 літ, не бридкий. — Річ трактую зовсім серйозно, за дискрецію ручу словом чести. Листи прошу слати до Адміністрації Громадського Вістника для „Взірцеве подружя". 1569 1—1

ПОШУКУЮ лекцію з ґімназіяльних клясс. Зголошення під „Студент". 1561 1—1

НАЧАЛЬНИК з корінної бранжі глядає посади в першорядній фірмі, евент. в більшій Кооперативній Спілці. Ласкаві зголошення прошу слати до Редакції „Гр. Вістника" для „Купця". 1568 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

1496 ОКУЛІСТ 3—10

Д-р Г. Іґель

лінар „Народної Лічниці"

ординує в очних недугах

Львів, вул. Ягайлонська ч. 20.

Українська кравецька робітня

Івана Сіменовича

в Станиславові. вул. Сапіжинська 23,

(ріг 3. Мая)

виконує солідно та скоро всякі замовлення, входячі в обсяг кравецтва мужеського і з власного матеріялу у великім виборі після найновійших журналів.
1538 2—?

Друки і печатки виробляє гарно і дешево друкарня і фабрика печаток **І. ФРІДМАНА** у ЛЬВОВІ, — вул. Сикстуська ч. 4. —
XXIII 5—8

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Споживно-Господарської Спілки

стовар. зар. з обмеж порукою у Львові (консум вул. Руська 18).

відбудуться дня 17. червня 1922 р. о год. 4. по полудни в льокалі Міщанського Братства при вул. Руській ч. 3. І. п. зі слідуючим порядком нарад.

1) Відчитанє протоколу з послідних загальних зборів,
2) Рахунковий звіт і білянс за р. 1921.
3) Звіт Краєвого Союза Ревізійного.
4) Звіт комісії контрольної з внеском на затвердження білянсу і уділення абсолюторії Дирекції і Раді,
5) Розділ чистого зиску,
6) Вибір двох членів Надзірної Ради і затвердження членів Дирекції,
7) Внески і запити.

На случай неприсутности в означеній годині вимаганого статутом числа членів, відбудуться З. Зб. з тим самим порядком нарад о год. 5. по полудни, без огляду на число присутних членів.

Львів, 1. червня 1922.

о. д-р Г. Костельник, голова Ради. *І. Ігнат,* секретар.
1557 1—1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Повітового Товариства Кредитового

в СТАРІМ САМБОРІ

відбудуться дня 20. червня 1922 о год. 3. по полудни в салі читальні Просвіти з слідуючим порядком:

1) Відчитання протоколу за 1921 рік.
2) Відчитання ухвали Краєвого Союза ревізійного,
3) Відчитання звіту з ревізії з дня 12—14 жовтня 1921 р.
4) Відчитання звіту з діяльности за роки 1917—18—19—20 і 1921,
5) Внесення на уділення абсолюторії,
6) Вибори Ради Надзираючої,
7) Вибір Дирекції і Комісії Ревізійної,
8) Внесення членів.

Старий Самбір, дня 29. мая 1922.
1558 1—1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Повітового Товар. Кредитового „САМОПОМІЧ"

В БРОДАХ,

стов. зареєстр. з обмеж. порукою

відбудуться в понеділок, дня 12. червня 1922 в салі каси Тов-а „Основа" о год. 11 перед пол. а в разі браку комплету о годині 1-ій по полудни з слідуючим порядком дневним:

1) Відчитання протоколу з попередних загальних зборів, відчитання справоздання ревізора Кр. Союза ревізійного і відчитання справоздання Контрольної Комісії,
2) Розділ чистого зиску.
3) Вибір двох членів Ради Надзірної і одного заступника,
4) Вибір одного члена Дирекції і одного заступника,
5) Вибір комісії контрольної на р. 1922,
6) Зміна статута,
7) Внески і запити.

о. Казанівський, секретар. *о. Туркевич,* голова надз. Ради.
1564 1 1

„ВСЕСВІТНЯ БІБЛІОТЕКА"

під редакцією ІВАНА КАЛИНОВИЧА перенесла своє видавництво до

ЗОЛОЧЕВА

і має на складі такі книжки:

Nr. 1/3. Ф. Шіллера: ПОЕЗІЇ. (Випуск I/II. 1914, 8°, XXXIX + 168 стор. Nr. 4/6. С. Пушкіна: ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ, (сім пєс) в перекладі Д-ра Івана Франка, 1917, 8°, XXXVII + 252 стор. Nr. 7/8. И. В. Ґете: ГЕРМАН і ДОРОТЕЯ. Поема в перекладі Д-ра Івана Франка, 1917, 8°, X + 68 стор. Nr. 9/10. М. Яцкова: ДАЛЕКІ ШЛЯХИ. Збірка новель. 1917, 8°, 98 стор. Nr. 11/12. Арістофана: ХМАРИ. Грецька комедія, 1918, 9°, XII + 96 стор. Nr. 13. Г. Гофманстала: СМЕРТЬ ТІЦІЯНА. Драм. поема 1918, 8°, 24 стор. Nr. 14. Ковалевка: БЕЗ ЯЗИКА. Оповідання 1918 8°, + VIII + 176 стор. Nr. 15. Д. Донцова: УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА ДУМКА І ЕВРОПА. 1918 8°, 80 стор. Nr. 16. ПІСНЯ ПРО РОЛАНДА. Старофранцуський епос в перекладі Д-ра Василя Щурата. II. видання. 1918, 8°, XIII + 121 стор. Nr. 17. Тараса Франка: НАРИС ІСТОРІЇ РИМСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, 1921, 8°, VIII + 284 стор. Nr. 18. Уго Фосколя: ОСТАННІ ЛИСТИ ЯКОВА ОРТІСА. Роман. Переклад Петра Карманського, Відень, 1921, 8°, 148 стор. Nr. 19. Михайла Возняка: ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ КОМЕДІЇ (1619—1819) 1920, 8°, 252 стор.

Понадто має Видавництво на склад багато київських видань з 1918 р. і книжки українських закордонних видавництв (Відня, Берліна і Праги). Замовлення з надісланням зачету прохається посилати на адресу:

ІВ. КАЛИНОВИЧ, ЗОЛОЧІВ
1556 вул. Бенівська. 1—3

XI. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства Задаткового

стов. зар. з обмеж. порукою пятикратною

в ЯВОРОВІ,

які відбудуться дня 20. червня 1922 року о год. 12-тій в полудне в льокали Т-ва. На случай не повного комплету відбудуться тогож дня о год. 1. з полудня.

Порядок денний:

1) Відчитання і приняття протоколу з послідних Загальних Зборів,
2) Звіт Дирекції з діяльности і замкнення рахунків за рік 1921,
3) Звіт комісії ревізійної і внесення на уділення Дирекції абсолюторії з діяльности рахунків за рік 1921,
4) Розділ зиску за рік 1911,
5) Вибір комісії ревізійної на р. 1922, а то 3 членів і їх заступників по мисли § 49 статута,
6) Внесення на підкесення відвічальности членів з поруки пятикратної на десятикратну,
7) Внесення членів відносячихся до інтересів Т-ва в формі резолюцій до Ради Надзираючої або Дирекції Т-ва.

1560 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

XV. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Дому торговельно-промислового „ДОСТАВА"

стов. зареєстр. з обмеж. порукою у Львові відбудуться ві второк, 13. червня 1922, о год. 5. по полудни, в комнатах стоваришення при вул. Домініканській 11, І. п. з отсим предметом нарад:

1) Отворення зборів і відчитання протоколу з послідних зборів,
2) Звіт з діяльности стоваришення за рік адм. 1920/21.
3) Звіт Комісії контрольної,
4) Внесок Надз. Ради в справі розділу чистого зиску,
5) Доповняючій вибір 4 чл. Надз. Ради,
6) Вибір 3 членів Комісії контрольної.
7) Затвердження членів Управи,
8) Означення презенційної марки,
9) Внески і запити.

Того самого дня і в тім самім льокалі відбудеться о год. 4. попол. нарада членів стоваришення, які є уділовцями відділу сукна. — Просимо всіх о ласкаву участь.

Львів, дня 1. червня 1922.

За Надзірну Раду стов. „ДОСТАВА":

о. Ал. Стефанович, предсідатель. *о. Ол. Дзерович,* секретар.
1566 1—3

Герб України „ТРИЗУБ",

різьба, (український орнамент), мистецька річ, розмір 28×22 цм. ціна 3000 Мп. з пересилкою 3050 Мп. — Поручається українські, різьблені вишивковим взором, рами з портретами Шевченка і Франка, великі по 4000 Мп. менші по 1400 Мп. — Кольоровану картину „Гість із Запорожа" 1400 Мп. Українські образи релігійні в різьблених рамах, пара велика 8500 Мп. менша 7000 Мп., а також самі рами різьблені, всякої величини, замовлення і готівку (задатки) слати на адресу:

ІВАН ПАВЛИК, ЛЬВІВ, РИНОК 10. П.
1477 („Просвіта".) 7—7

Важне: річи, які би не подобалися, приймаю назад, а готівку звертаю.

Що тижня відпливає до Америки один

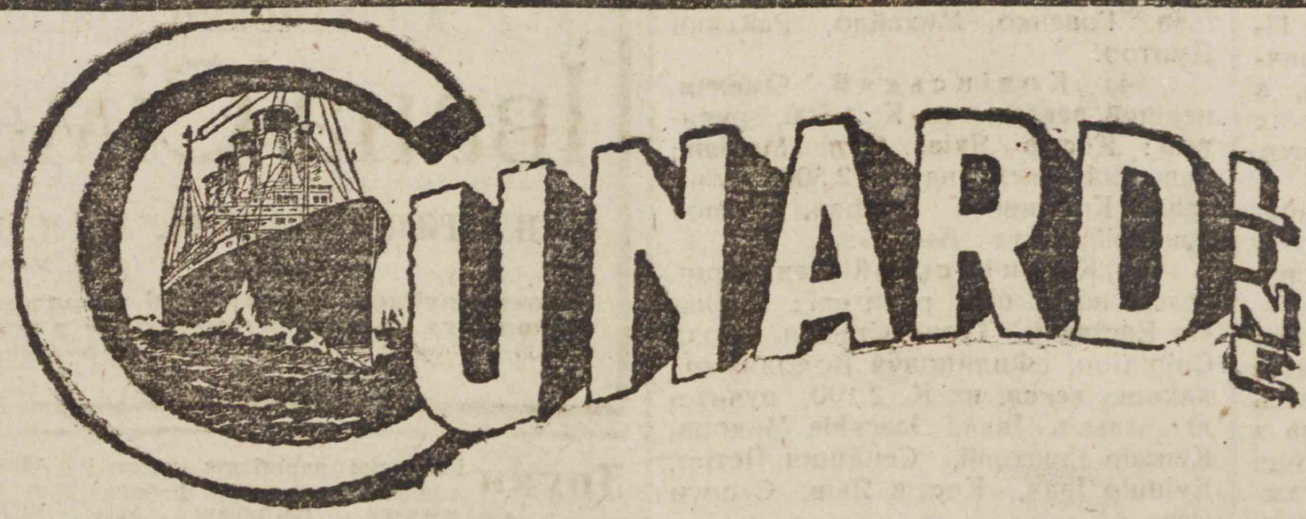

з велитів:
„Беренґарія" 53.000 т.
„Аквітанія" 47.000 т.
„Мавретанія" 32.000 т.

ЛІНІЯ КУНАРД якої кораблі уряджені з незвичайним комфортом для **всіх трьох кляс** відбувають, як відомо, подорож до **Америки і Канади** **найкоротшою дорогою і в найкоротшім часі**, уділяє всіх інформацій торкаючих подорожі до Америки і Канади, так, що є виключене, щоби пасажир, що їде нашою лінією, наражений був на якунебудь страту в часі або в видатках.

Зазначуємо, що російські пасажирі, які мають американське візо, важне до 30. червня повинні так урядитися, щоби приїхати до Америки перед вище згаданим терміном. Бо в противнім случаю є дуже можливо, що будуть мусіли подати просьбу о одержання нового віза. Від 1. липня почавши підлягають реєстрації також і російські пасажирі. — Лежить отже в інтересі еміґрантів, щоби без проволоки зголосилися в нашім бюрі.

Бюро ЛІНІЇ КУНАРД у Львові міститься при вул. **СИКСТУСЬКІЙ ч. 37., проти головної почти** (трамваєва лінія „Л Д"). — — — — — 1570 1—1

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 17,
без болю пльомбовання і виривання зубів, штучні зуби в кавчуку і золоті по дуже приступній ціні. П. П. Пацієнтів з провінції полагоджується сейчас. 1236 3—10

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ" у Львові, **РИНОК Ч. 36** і в своїх 19-ох гилах по краю
поручає ріжні кольоніяльні товари, як: каву, чай, цукор, родзинки і т. п. — —
Для Всч. Духовенства церковне світло і природні вина угорські і австрійські для цілей богослуження. XII 2—3
Пригадується, що Товариство платить від щадничих вкладок **10 процент.**

МОЛОДЕЦЬ літ 30, приватний урядник на становищі, навяже переписку в матріміяльній цілі з панночкою блондинкою до 6 л. Ласкаві зголошення до Адм. „Гр. Вістника" під „Бухгальтер". 1420 1-2

ПРАСУ до цементових дахівок з 300 формами за 425 тисяч продасть зараз „УБУС", Львів, Осолінських 6. XVI. 4—5

СТАРШИНА Г. А., кандидат прав, з фаховими торговельними студіями пошукує відповідного занятя. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Гр. Вістника" під А. Т. 1508 2—3

ПОЗІР РЕМІСНИКИ!
1280 9—10
Вже надійшов транспорт знарядів для **Ковалів, Слюсарів і Столярів**
пж.
ІВАН А. ШУМАЙН
ЛЬВІВ, ПАНСЬКА 23.

Театральна Комісія при Товаристві „Просвіта" у Львові поручила для АМАТОРСЬКИХ ВИСТАВ
„Нахмарило"
Б. Грінченка, комедія 3 д.
В невеличкій кількости відбито на машині до писання. — Ціна 500 Мп., пересилка 50 Мп. Замовляти на адресу:
ЛЬВІВ, РИНОК 43, — ЗАВАДСЬКОМУ.
1567 1—1

БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦІ
товариства аґроном.-технічного „Праця"
у Львові при вул. Осолінських 8, II.п.
поручає робітників як фізичних так і умовних професій.
Урядові години від 10—1 перед полуднем і від 3—5 по полудни. 5—6 114

Машини до виробу цементових дахівок, Плужки до обгортання бараболь, Хрести, громозводи, вікна огородження, ВАГИ ДЕСЯТНІ ЛІЖКА ДЛЯ БУРС
і всіляки слюсарські роботи виготовляє 1553 1-10
МИХАЙЛО СТЕФАНІВСЬКИЙ у ЛЬВОВІ, вул. Варстатова ч. 10 (між вул. Кордецкого і Рицерською). — —

ПОЗІР! ПОЗІР!
Властителі млинів і тартаків!
Всілякі уряджения млинські а то:
Камінки оригінальне патенту „Гелера", з французького кремінця, шміґлеві, — вальці, каспри, голендри, ґазу швайцарську і т. п.
Ремшайдовські пили ґатрові і циркулярні, оригінальної марки „Штайнбок", шміґлівки.
Пасп віденські шкіряні у всяких розмірах, — — — — — —
Олива циліндрова і машинова
поручає **ЛЕВ ЛЕВІ** бюро технічно-торг. в СТАНИСЛАВОВІ, вул. Петра Скарги ч. 43
1340 8—12

Перша українська фабрика
цукорків і помадок
:: „ФОРТУНА" ::
виробляє кільканайцять родів першої якости цукорків Проситься усіх Українців, усі крамвині, спілки, кооперативи тільки у фабриці „ФОРТУНА" замовляти. Памятаймо усі, що сила народу лежить у економічній силі. Адреса фабрики:
„ФОРТУНА"
ПЕРЕМИШЛЬ. вул. Ґродська 13.
1257 8—?

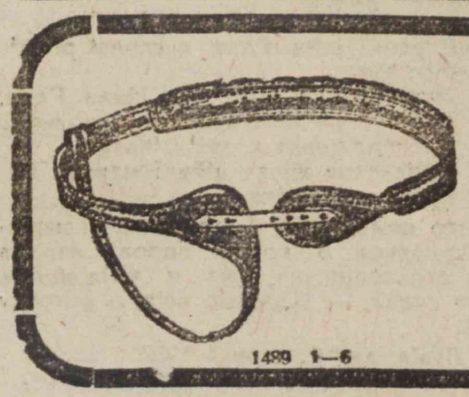

:: Ортопедично-механічне бандажове заведення ::
ІВАНА УГРИНА
у Львові, вулиця Кохановського ч. 17
виконує лічничі ґорсети і ортопедичні прилади по найновійшим лікарським вказівкам, прямодержани, штучні ноги і руки, спеціяльні перепуклинові опаски і на обвислі черева (ляпаратомійні) суспензори, необхідні артикули для ужитку хорих і т. п.
1489 1—6

Сказія! Важне для всіх. Сказія!
СУКНО ЧОРНЕ, з чистої вовни 150 широке надається на **ФУТРА, ПАЛЬТА, ЗАГОРТКИ** і убрання. Ціна за 3 метри 10.500 мп. Висилає за посліплатою Фабричний склад сукна
СИМЕОН ІВАНКІВ СТРИЙ ВУЛ. ТРИБУНАЛЬСЬКА 8.
Увага: Ціни важні до 30. червня с. р.
1519 4—4

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
висвітлюють від четверга дня 1. червня 1922. велику історичну драму з часів французько-еспанської війни в р. 1812 в 6 діях після роману Льва Перуца п. з.
Маркіз де Болібар.

ДЗВОНИ з найлучшого металю о чистім, звінкім голосі по найдешевшій ціні та з 25-літною ґарантією
можна купити або замовити в
Першій українсько-американській ліярні і складі дзвонів
К. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬ, Тарнавського ч. 64.
1411 —?

Видає і за редакцію відповідає Павло Кузьма. Друкарня Спілки „Діло".